



NA ÚVOD

Milí čtenáři, vítám vás v dalším čtvrtletí tohoto roku. Roku, který se nesporně zapíše do paměti každého z nás. V době, kdy píšu tyto řádky, je za okny ještě mráz a na zemi se zuby nehty drží tenká sněhová vrstva. Věřím, že až budete obracet listy dubnového čísla našeho Zálesí, dá o sobě jaro už více znát a vám, milí čtenáři, bude i do zpěvu. Pokud by se tak nestalo, já však v to pevně věřím, zkusím vás ke zpěvu a kouzlům hudby přivést za pomoci pěveckého sdružení TUCET Humpolec. Poslání zpívat pro radost sobě a lidem kolem se stalo alfou a omegou jejich více jak desetiletého působení a vystupování, ač se i jejich hlasy musely v této nelehké době na delší čas odmlčet. V hlavním tématu si tedy tentokrát zazpíváme. ☺

V rubrice Rok osobností připomeneme 95. výročí narození historika a pedagoga Jiřího Rychetského. Městská knihovna v Humpolci přichází se zajímavým projektem *Rok Karla Havlíčka Borovského v humpolecké knihovně*. Dvousté výročí od narození tohoto literáta, kritika, básníka a politika budeme vzpomínat i v dalších měsících.

Za celou redakci mi dovoluje popřát vám krásné svátky velikonoční, naši věrní čtenáři. Loučím se s vámi tentokrát citátem.

„*Jak je ten svět pořád hezčí a hezčí. Ne že by byl, ale já ho pořád tak vidím.*“ Bohumil Hrabal

Nechť je tak viděn námi všemi.

Zuzana Holčíková

OBSAH

Pěvecké sdružení TUCET	2,3
Čtení o historii	4
Pozvání do knihovny	5
100 let čteme	6,7
Exponát měsíce.....	8
Aktuálně z muzea	
Velikonoce za okny	9
Nová výstava v muzeu	9,10
Rok osobností:	
Jiří Rychetský	11,12
Ohlédnutí do historie:	
Střípky z dějin Humpolecka	13,14
Co se psalo v Zálesí před 90 lety.....	15,16
Z humpoleckého průvodce historií.....	17-19
Divoké lahůdky přírody	20,21
Aktuálně:	
Skautské středisko Orlik.....	22,23
Z činnosti dobrovolných hasičů	24
Společenské dění:	
Zdravotnictví	25
Hejtman pro Vysočinu	26
Policie informuje	27,28
Sport:	
Atletika	29
Stolní tenis.....	30
Z rodinné a společenské kroniky	31

ZÁLESÍ – humpolecký zpravodaj na měsíc duben 2021

ročník 58, vydalo Městské kulturní a informační středisko v Humpolci, Havlíčkovo náměstí 91.

Redaktorka: Zuzana Holčíková

Redakční rada: Marcela Kubičková, Zuzana Holčíková, Mgr. Aneta Slavíková, Ludmila Trnková, Dagmar Kluchová, Linda Sýkorová

Sazba: Michal Novák

Kontakt: e-mail: zalesi@infohumpolec.cz,

tel: 607 782 415

Dubnové vydání měsíčníku Zálesí vychází

1. dubna 2021.

Uzávěrka materiálů pro květnové vydání je

15. dubna 2021.

Nevyžádané rukopisy se nevracejí, za obsahovou správnost příspěvků ručí autoři a za uskutečnění plánovaných programů ručí pořadatelé. Názory v uváděných příspěvcích se nemusí shodovat s názory redakce. Měsíčník vychází nákladem 600 kusů pod registračním číslem Okresního úřadu v Pelhřimově MK ČRE11389.

Tisk: MHA, s.r.o., Školní 511, Humpolec.

Cena výtisku: 20 Kč.

ZPÍVAJÍ TO, CO ZAZPÍVAJÍ, A TO, CO NEZAZPÍVAJÍ, NEZPÍVAJÍ. ŘEČ JE O PĚVECKÉM SDRUŽENÍ TUCET Z HUMPOLCE. V JEJICH SPOLEČNOSTI VÁM BUDE HNED TUCETKRÁT DO ZPĚVU.

Na humpolecké hudební scéně se poprvé objevili v roce 2006, oficiální status občanského sdružení pak získali o tři roky později, 26.3.2009. V tomto pěvecky silném seskupení zaznívá krásné motto: „Zpíváme, protože nemusíme...!“

Pěvecká skupina TUCET má svá velká přesvědčení. Věří, že zpěv lidí spojuje a nezná hranic. Jsou si především skvělými přáteli. Setkávají se kdykoli a kdekoli a vždy s velkým očekáváním, jaký že repertoár jim tentokrát sbormistr Petr Lisý vybere.

Na začátku byla myšlenka

Byl to právě Petr Lisý, který přišel s myšlenkou založit nový pěvecký sbor v Humpolci. Jeho nápad se zrodil v jednom malém venkovském kostele ve Francii (Garat), na zájezdu Dechového orchestru mladých ZUŠ Gustava Mahlera v Humpolci. Sešli se tam úplně náhodou tři jeho členové: flétnistka Markéta Urbanová, hornistka Monika Králová a klarinetista Petr Chadim, společně s Petrem Lisým, učitelem hudby. Atmosféra spolu s akustikou kostela je natolik inspirovala, že si v něm improvizovaně zazpívali. Od září 2006 se začali scházet ke

zpěvu pravidelně a zároveň zvali další hudební nadšence, většinou bývalé žáky humpolecké hudební školy, kteří toužili poznat kouzlo společného zpěvu. Sbor se tak rozrostl na 12 členů, a tak vznikl název TUCET, i když v současné době má proměnlivě a střídavě přibližně 16 členů.

Soubor je složen především z řad učitelů humpolecké hudební školy, ale najdete mezi nimi i psychologku, majitelku firmy v oblasti vodního hospodářství, úředníci, projektantku, učitelku střední školy nebo dokonce i světoběžnici a asistentku právní kanceláře v jedné osobě. Nebo také například čerstvého starostu obce, záchranáře, projektanta či majitele firmy v oboru elektro. I když se zdají být vzděláním a profesí každý tzv. z jiného těsta, vedle sebe a klavíru tvoří jedno pěvecké těleso, které svým repertoárem a širokým výběrem skladeb ladí a umí příjemně naladit i své posluchače.

Kde se s nimi můžeme vidět

Hlavně v Humpolci a jeho okolí, kde si vybudovali stálou posluchačskou základnu. Už během prvních pěti let své existence (do roku 2011) absolvovali pětatřicet koncertů.

Tradičně pořádají velikonoční (na Zelený čtvrtek) a vánoční (tříkrálové) koncerty, které si získaly mezi posluchači velkou oblibu. Právě díky tříkrálovým koncertům se jim také každoročně daří vybírat na Tříkrálovou sbírku, která vždy putuje na pomoc lidem v nouzi. Do „škatulky“ tradičních humpoleckých koncertů časem zařadili i vystupování na festivalu Letní Platforma v parku Stromovka nebo u Svařených sání na humpoleckém náměstí. Další



„domovskou“ scénou se pro ně stal i kostel ve Vojslavicích, kde rovněž pravidelně vystupují. V loňském roce finančně přispěli na nový zvon do tohoto kostela.

Mimo Humpolec potěšili svým zpěvem například Bratislavu, Roudnici nad Labem, Pacov, Větrný Jeníkov, Pohled, Zbytov nebo Lipnici nad Sázavou.

Rozveselili a roztančili nejednu svatbu či rodninou oslavu.

Na cestách za úspěchy

Za mimořádné považují vystupovat v Jihlavě v rámci Festivalu sborového umění ve spolupráci s Filharmonií Gustava Mahlera.

Zaspívali si ve spolupráci s Martinem Haškem na unplugged scéně multikulturního festivalu Sázavafest ve Světlé nad Sázavou.

Silným zážitkem se pro ně stalo vystoupení na vánočním koncertu kapely Spirituál kvintet, který se konal v prosinci roku 2014 na divadelní scéně kina Humpolec.

V roce 2016 oslavili desáté narozeniny a to přímo „netuctově“. Uspořádali k této příležitosti svůj vlastní velký koncert, taktéž v kině

v Humpolci, který potěšil plné řady posluchačů. O dva roky později, tedy v roce 2018, si však nadělili dárek největší, a to vlastní CD. Obsahuje výběr nejmilejších skladeb každého z členů sboru.

Na podzim roku 2019 překonali svůj strach a přihlásili se do mezinárodní soutěže pěveckých sborů v Jihlavě. Skromně a překvapením získali ve své kategorii 1. místo.

S kým spolupracují

Často a rádi spolupracují s různými spřátelenými hudebníky či instrumentálními sdruženími. „Kromě již zmíněných uskupení a osobností je pro nás velmi důležitý všestranný hudebník, ale především klavírista/varhaník Martin Dvořák, který náš sbor velmi často doprovází a stal se

tak nepostradatelným ‚tuctím‘ inventářem,‘ shodnou se všichni členové.

Rádi zpívají v nejrůznějších jazycích a úzkostlivě dbají na pestrost repertoáru. Zpívají skladby všeho druhu – světové i české, duchovní i světské, lidové i umělé, smutné i veselé. Nepřipouští si žádná omezení, důležitá je pro ně pevná přátelská vazba a chuť zazpívat si. Kdykoli. Kdekoli.

Potěšit zpěvem, za všech možných i nemožných okolností

...stalo se i jejich posláním – v současné době covidové.

V roce 2020 se pěvecké skupině TUCET podařilo uspořádat ještě pět koncertů. Nejvýznamnější se stala možnost vystoupit jako host na galakonzertu Filharmonie Gustava Mahlera, který se konal v únoru na divadelní scéně kina Humpolec. Na podzim už bohužel nemohly další dva naplánované koncerty proběhnout a tradiční adventní koncert ve spolupráci s Měkis Humpolec realizovali alespoň vzdáleně, formou zvukového záznamu z jejich CD.

V období zmírnění opatření ze strany vlády se pokusili párkrát sejít a zazpívat si alespoň pro sebe. Ze strany sbormistra pana Lisého byla snaha uspořádat například online koncert, i přesto, že všichni hned cítili, že osobní kontakt s posluchači nedokáže nic nahradit.

Letos museli vynechat i tradiční konání zelenočtvrtečního koncertu.

„*Počkáme si na lepší časy,*“ zní TUCET hlasů směrem k jejich publiku.

A my, redakce Zálesí, připojujeme na závěr krásný citát knihovníka a překladatele Otty

Františka Bablera: „*Zpěv se skládá ze slov, jimž narostla křídla.*“

Zuzana Holčíková
Katka Kotenová a Petr Lisý,
Pěvecké sdružení TUCET





Milena Lenderová: DCERA NÁRODA? TŘI ŽIVOTY ZDEŇKY HAVLÍČKOVÉ



Karel Havlíček Borovský v tomto roce oslaví 200. výročí narození. Významný český novinář, básník, satirik a v neposlední řadě vlastenec a politik svým životem ovlivnil českou společnost v 19. století. Jeho předčasná smrt nechala vzniknout „mučednické“ legendě, jejíž součástí se stala

i jeho dcera – Zdeňka Havlíčková. Právě o osudu sirotka „adoptovaného“ vlastenci pojednává knížka historičky profesorky Mileny Lenderové „Dcera národa?“ s podtitulem „Tři životy Zdeňky Havlíčkové“. Knižka vyšla v roce 2013 v nakladatelství Paseka za podpory Univerzity Pardubice. O rok později byla nominována v ceně Magnesia Litera v kategorii literatura faktu.

V úvodu je vysvětlena metoda, kterou autorka využila k sestavení života Zdeňky Havlíčkové. Biografie nahlíží nejen na Zdeňčiny životní milníky, charakter, vztahy či radosti, ale také na to, jak její životní pouť ovlivnila doba a společnost, dějiny. Knižka je dělena do šesti kapitol. První dvě kapitoly pojednávají o životě Karla Havlíčka. Zmiňují jeho způsob uvažování o znech, rodinných a přátelských vztazích, práci, výchově dětí. Jeho myšlenky, jsou dokládány citacemi z korespondence. Nejsou opomenuty ani dějinné souvislosti. Čtenáři utkví v paměti především rok 1848. Zmíněný rok byl plný politických změn, ale také významných událostí v osobním životě Karla Havlíčka. Těsně před Vánoci se mu narodil dcera Zdeňka – 23. 12. 1848 v 13.00 hodin.

Autorka líčí nejistou dobu konce čtyřicátých let 19. století. Od března byl Havlíčkovi zakázán pobyt v Praze. Chvilí „klidu“ našla mladá Havlíčková rodina v Kutné Hoře. Zdeňce Havlíčkové je v té době šestnáct měsíců. Matce Julie byla diagnostikována nevléčitelná choroba. Její zdravotní stav se začal pozvolna zhoršovat. V srpnu 1851 se s rodinou stěhuje za matkou do Německého Brodu. Odtud je před Vánoci 1851 deportován do Brixenu. Dále se text zaměřuje na dva roky, které strávili Havlíčkovi v Brixenu společně. Havlíčková žena s dcerou v září 1854 odjíždí zpět do Čech. Julie a Karel se už nesetkají. Matka Zdeňky umírá na tuberkulózu v den svých 29. narozenin v roce 1855. Jak známo tehdy nevléčitelnou nemocí se nakazil i sám Karel Havlíček a později propukla

i u Zdeňky. Kapitola končí smrtí Karla Havlíčka a vzniku „mučednické“ legendy.

Havlíček je vlastenci čím dál více „oslavovaný“. Ti časem poukazují, na podle nich, nevhodné podmínky života malé Zdeňky. A v tu dobu vznikla iniciativa postarat se o Havlíčkovu sirotka. Je připravena sbírka – loterie k podpoře Zdeňky Havlíčkové. Cílem loterie bylo zaopatřit Zdeňčino věno. Každopádně se z chudého sirotka stala žádaná nevěsta. A v tomto bodě Zdeňka Havlíčková „zklamala“ svůj národ. Vlastenci začali ovlivňovat soukromý život Zdeňky Havlíčkové. Zdeňka musela opustit své příbuzné.

Ze Zdeňky se stala elegantní dáma, která navštěvovala plesy, divadla, docházce do Amerického klubu dam... O citelce neměla nouzi. Zdeňka se zamílovala na začátku roku 1867 do důstojníka polského původu Quida Battaglia. Ovšem čeští vlastenci s tímto vztahem více než nesouhlasili: „Všechny nesporné kvality mladého důstojníka mluvily ale v dané politické konstelaci v jeho neprosých. Dcera českého „mučedníka“, které se národ složil na věno, si začala s baronem pocházející z Haliče, tedy z té části monarchie, jejíž poslanci sympatizovali s vídeňským centralismem!“ (Lenderová, str. 172)

Zdeňka a Quido se rozhodli svůj vztah zveřejnit. „Tři dny po sobě se Zdeňka zavěšena do Battaglii, před polednem objevili na korze Na Příkopěch. Reakce české vlastenecké veřejnosti byla prudká, dnes bychom řekli hysterická. Uctívaná a hýčkaná dívka byla rázem zavržena.“ (Lenderová, str. 174) Knižka popisuje na základě korespondence další osudy a vztahy Zdeňky Havlíčkové, která zemřela jako třiadvacetiletá - 20. září 1872.

Autorka v poslední kapitole připomíná, že námet „zrádné dcery národa“ využila řada umělců. Každý se klonil ke své pravdě. Měla Zdeňka Havlíčková právo vybrat si svůj osud sama nebo se měla řídit, názory tehdejší společnosti a být „poslušnou dcerou národa“?

Čtívá bibliografie je k vypůjččením v Městské knihovně Humpolci. Pokud epidemiická situace dovolí, profesorka Milena Lenderová bude v říjnu přednášet v knihovně o Zdeňce Havlíčkové osobně.

Bc. Zdeňka Humpřová,
Městská knihovna Humpolce

Zdroj: LENDEROVÁ Milena. *Dcera národa? Tři životy Zdeňky Havlíčkové*. Vydání první. Praha, Litomyšl. Nakladatelství: Paseka, 2013, 325 stran, ISBN 978-80-7432-349-2.



Rok Karla Havlíčka Borovského v humpolecké knihovně

více na www.infohumpolec.cz/knihovna/

DUBEN 2021: **TAJENKA ŽIVOTA**

On-line čtenářská soutěž připomene život a dílo Karla Havlíčka.

KVĚTEN 2021: **NOVINÁŘ HAVLÍČEK**

On-line připomenutí Karla Havlíčka Borovského jako významného českého žurnalisty.

ČERVEN 2021: **ŽURNALISTA I POLITIK**

On-line příspěvek o politickém působení Karla Havlíčka v Humpolci.

6. 10. 2021: **ODKAZ KARLA HAVLÍČKA**

Povídání s ředitelem Muzea Vysočiny v Havlíčkově Brodě Mgr. Michalem Kampem.

20. 10. 2021: **ŽIVOT ZDEŇKY HAVLÍČKOVÉ**

Přednáška prof. PhDr. Mileny Lenderové, CSc. o „dceři národa“.

KHBB 21





KAM UMÍSTIT KNIHOVNU?

V minulém čísle jsme připomněli počátky příprav založení veřejné městské knihovny v našem městě. Knihovní rada řešila mezi roky 1920 – 1921 zásadní problém: kam umístit knihovnu? Hledaly se prostory pro svazky ze tří spolkových knihoven. Městská knihovna byla totiž ve svém počátku složena z knihoven tří spolků: Vzdělávacího sboru, Akademického spolku Havlíček a Měšťanské besedy. Obce byly také motivovány k založení nejen

knihovny – jako výpůjčního prostoru, ale také jako čítárny – tedy klidného místa určeného pro samotného čtenáře. Hledané místnosti musely obsáhnout přes tisíc svazků, prostor pro knižní přírůsteky, knihovníka a zejména samotné čtenáře. Došlo k několika návrhům a zamítnutím. Nakonec byla knihovna otevřena v květnu 1921 v tehdejší Tkalcovské škole. Dnešní budova v ulici Husova č. p. 391.



Ovšem místnost byla nedostačující. A přestože knihovna vznikla jako „Veřejná knihovna a čítárna Komenského“ – čítárna provozována nebyla. Půjčovalo se jednou týdně, v sobotu, od 16 do 19 hodin. Už v roce 1923 se knihovna stěhovala. V Humpolci došlo k reorganizaci školství a knihovna musela opustit „Tkalcovskou školu“. Sídlem knihovny se na nějaký čas se staly dvě přízemní místnosti v tehdejší Okresním domě (dnešní radnice).

V březnu 1928 knihovna měla krátké útočiště v prostorech, které obývá dnes – tehdejší městská radnice. Zde knihovna měla i čítárnu. Ovšem za dalších pět let, tedy v roce 1933 našla nové místo v „dívčí škole“ – budova Muzea dr. A. Hrdličky. V roce 1942 čekal knihovnu další přesun. A to do dvou místností v budově na





100 LET ČTEME

Horním náměstí č. p. 276. V současnosti zde sídlí Střední škola informatiky a cestovního ruchu.

Až ve druhé polovině 40. let minulého století byla knihovna nastalo umístěna v budově na Dolním náměstí 250, ve které už předtím nakrátko pobývala.

Ovšem dětské oddělení knihovny byste v této době jako samostatnou část nenašli. Dětská čtenáři se svého vlastního oddělení dočkali až v roce 1979. A nyní? Dětské oddělení „bojuje“ s nedostatečnou kapacitou prostor pro knihovní fond i organizaci akcí. Proto město Humpolec koupilo vedlejší budovu na Dolním náměstí č. p. 252 (sídlu pobočky České spořitelny) a rozhodlo o budoucím přesunutí dětského oddělení knihovny do vhodnějšího prostředí v prvním patře budovy.

V Městské knihovně v Humpolci se za celá desetiletí vystřídala řada knihovníků. Za zmínku určitě stojí osobnost učitele Vincence Kameše nebo Jiřiny Zábranové. Více o prvních profesionálních knihovnicích napíšeme příště.

Bc. Zdeňka Komrsová,

*Foto: archiv Muzea
dr. A. Hrdličky*

*Zdroje: Státní okresní
archiv Pelhřimov*





ŘEHTAČKY A KLAPAČKY

O Velikonocích se odehrávají různé zvuky, které nemají ve zbytku roku obdoby. Přitom se využívají i netradiční nástroje, jako např. řehťačky a klapačky. Jejich čas přichází na Zelený čtvrtek a mají za úkol nahradit zvuk zvonů, které, podle tradice, odlétají do Říma. Řehťat, klepat, případně hrkat, se začíná ve čtvrtek večer (v 17 hodin), pokračuje se přes Velký pátek (v 5, 12, 15 – tehdy podle tradice zemřel Ježíš – a 17 hodin) a končí se na Bílou sobotu (v 5 a 12 hodin). Poté se řehťačky a klapačky odkládají a jejich zvuk bude slyšet zase za rok. O Bílé sobotě večer totiž znovu zaznívají zvony.

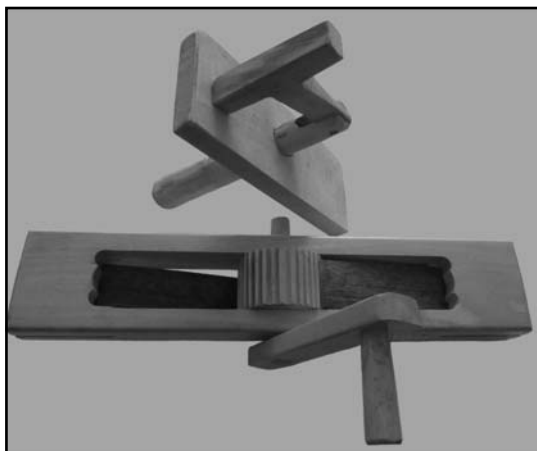
Nástroje se dělí do několika skupin: nejjednodušší formou jsou klapačky (klepací desky s jedním nebo více kladívky), dále se používají řehťačky (rotující klepací desky, které narážejí na ozubené kolo dřevěného válce, a tím vydávají zvuk). Složitějšími nástroji jsou valchy (kombinace klapaček a řehťaček, pro jejichž pohon je zapotřebí otáčet klikou) a trakaře (kombinace klapaček a řehťaček, jejichž mechanismus byl poháněn otáčením kola trakaře při jízdě). Každá z těchto forem má i jiné regionální označení.

Kde se vzala tradice řehťání a klepání? První náznaky tohoto zvyku pocházejí z 8. století a mají několik možných vysvětlení. Zmíněný odlet zvonů může znamenat symbolické mlčení apoštolů v době Kristova ukřižování. Jiná teorie hovoří o vyhánění Jidáše, který zradil Ježíše, z vesnice. Podle některých badatelů se tímto způsobem svolávali první křesťané k bohoslužbám. Zvuk, vydávaný řehťačkami a klapačkami, měl také odhánět zlé síly.

Řehťání a klepání je výsadou mladých chlapců, kteří vycházejí od kostela nebo z centra obce a procházejí celou vsí.

Průvod si sami organizují, hlavní slovo mají stárkové (označovaní také jako velitelé, hejtmani atd.) a podstárkové (kapitáni, kaprálové, poručíci aj.) – mladíci ve věku třinácti a čtrnácti let). Stárkové na vše dohlížejí a odznakem jejich hodnosti bývala lísková, asi 1,5 m dlouhá, hůl, kterou si sami zdobili různými ornamenty, příp. křížem s letopočtem. Tyto hole odlišovaly stárky od ostatních klepáčů a také jim pomáhaly udržovat průvod pohromadě. Podstárkové bývali pravou rukou stárků a učili se od nich vše, co bylo potřeba ke správnému průběhu klepání, neboť v následujícím roce sami přebírali úlohy stárků. V průvodu chodili jako poslední a byli vybaveni nejhlučnějšími nástroji. Na Bílou sobotu dopoledne obcházel stárci a podstárci všechna stavení v obci a koledovali. Výslužka, kterou získávali za to, že nahradili zvuk „nepřítomných“ zvonů, se následně rozdělila na tři části: jedna pro stárky, druhá pro podstárky a třetí pro ostatní chlapce.

V okolí Humpolce se tento zvyk nadále udržuje např. v Horních Rápoticích.



Mgr. Vojtěch Novák,
Muzeum dr. Aleše Hrdličky v Humpolci



VELIKONOCE ZA OKNY



I v letošním roce budou svátky jara poznamenány kovidovou situací, a tak jsme ke zpříjemnění jarní nálady připravili další výstavu za okny muzea. Půjdete-li kolem, zastavte se a podívejte se na symboly Velikonoc a začtěte se do textů vystavených ve vedlejší zasklené vitríně. Z nich se dozvíte o historii a tradicích velikonočních dnů a dalších jarních zvyklostech. Tyto texty budou rozmístěny i na ostatních výleповých plochách v Humpolci a také u Nápravníkova stavení na Zichpili.

Výstava bude opět k vidění i na webu a Facebooku muzea.

Termín: 24. 3. - 11.4.

NOVÁ VÝSTAVA V MUZEU

V letošním roce si připomínáme výročí narození několika významných malířů, kteří se narodili v Humpolci a jeho blízkém okolí nebo v Humpolci žili.

V muzejním depozitáři jsme vybrali jejich obrazy a nainstalovali jsme je do výstavního sálu na Horním náměstí. Výstava je také doplněna dobovými plakáty z let, kdy vystavovali v Humpolci. Protože vás na výstavu nemůžeme prozatím pozvat, přinášíme alespoň jejich medailonky. Obrazy ale můžete vidět na webových stránkách a fb muzea. Pokud se opatření uvolní, budete si moci výstavu osobně prohlédnout až do konce dubna.

ak. mal. Stanislav Hynek Doležal (1886 Praha – 1945 Humpolec)

Stanislav Hynek Doležal se učil kameníkem v Praze-Nuslích, v dílně K. Uttla. V letech 1910-1918 studoval v Praze na Akademii výtvarných umění, kde ho učili mj. F. Ženíšek a V. Hynais. Kolem roku 1930 odešel na Českomoravskou vrchovinu. Tři roky se živil jako restaurátor obrazů v Chránovém družstvu v Pelhřimově a poté se přesunul do Želiva. Strádal pak žil v Humpolci a Želivě. Zaměřil se hlavně na malbu krajiny, ale byl to i skvělý portrétista a figuralista. Ztvárňoval i náboženská témata. Rád trávil čas v želivském klášteře, kde namaloval portrét tehdejšího opata Vavrouška. Stanislav Hynek Doležal je pohřben na hřbitově v Humpolci. ak. mal.

Jan Hoyer (1891 Radňov – 1918 Radňov)

Jan Hoyer se narodil v rodině mlynáře a pokračoval v rodinné tradici. Později začal studovat Akademii výtvarných umění. Ve své tvorbě byl inspirován krajinou Českomoravské vrchoviny a venkovem, vytvořil i několik velkých obrazů s historickými náměty. V roce 1917 měl Jan Hoyer I výstavu také v Humpolci. Návštěvníci mohli zhlédnout celkem 60 obrazů. Další výstava se zde uskutečnila až po jeho smrti, v roce 1937. Zemřel na zápal plic v pouhých 27 letech.

Josef Kopáč (1866 Humpolec – 1955 Humpolec)

Josef Kopáč se narodil v rodině učitele. Studoval v Kutné Hoře na učitelském ústavu, kde v roce 1885 složil maturitní zkoušku. Učil na venkovských školách v okrese Humpolec a jeho dalším působištěm se staly humpolecké měšťanské školy. V roce 1895 spoluzakládal Musejní společnost pro okres humpolecký, jejímž aktivním členem byl až do roku 1955. V letech



1922 až 1937 vedl městskou kroniku. Sám byl literárně činný, napsal mnoho publikací, ve kterých dokumentoval historii Humpolecka. Přispíval do celonárodního časopisu Český lid a od roku 1919 do nově vzniklého sborníku „Zálesí“. Jako malíř-amatér zdařile zachytil dnes již zaniklá zákoutí Humpolce a podobu starých horáckých krojů a venkovských stavení.

ak. mal. Arnošt Mandler (1866 Humpolec – 1964 Francie)

Arnošt Mandler se narodil v rodině obchodníka. Vystudoval Akademii výtvarných umění v Praze, jeho učitelé byli prof. V. Hynais a prof. V. Bukovac. Poté byl žákem prof. Ch. Gripenkerla ve Vídni. Následně žil střídavě v Paříži, Lyonu a Vídni. Mandler byl krajinář a portrétista. V roce 1935 vystavoval v Paříži na Zimním salonu, na výstavě v Praze v roce 1936 prezentoval 56 obrazů. V tomto období portrétoval i v Humpolci. V červnu roku 1947 vystavoval soubor 58 obrazů v zasedací síni nové humpolecké radnice. Na výstavě, kterou zahájil prof. Josef Pýcha, byly hlavně krajiny, portréty, pražské motivy a zátiší. V tomto období namaloval dalších 150 nových portrétů, zejména dětí. Během podzimu téhož roku odjel zpět do Francie, kde v roce 1964 zemřel.

Mgr. Stanislav Příhoda (* 1936 Humpolec)

Stanislav Příhoda vyrůstal v Senožatech, kde v roce 1951 ukončil základní školu. Vystudoval Pedagogickou fakultu University Karlovy v Praze a učitelské povolání ho zavedlo do Vlašimi. Od mládí se věnoval malování, výtvarné vzdělání získal u ak. malíře Jiřího Mádlu, teoretika výtvarného umění PhDr. J. Hlaváčka či ak. malíře J. Šámala. V roce 1974 se stal zakladatelem pobočky Klubu přátel výtvarného umění, v roce 2006 založil Klub přátel Podblanické galerie. Je členem Sdružení výtvarníků ČR. Stanislav Příhoda je převážně krajinář, často používá špachtlovou techniku. Věnuje se také olejovému monotypu, grafice či barevnému linořezu.

František Škrabánek (1901 Humpolec – 1974 Herálec)

František Škrabánek byl žákem profesorů F. Engelmüllera, O. Nejedlého a A. Kalvody na soukromé krajinářské škole, kterou začal navštěvovat po I. světové válce. Ve své tvorbě se věnoval zejména krajinomalbě, zobrazoval především zimní přírodu. Miloval Vysočinu a zde také namaloval řadu obrazů. Jeho tvorba byla realistická a převažoval v ní tlumený kolorit. Byl členem sdružení výtvarníků Marold, vystavoval v Rubešově galerii v Praze, od poloviny 20. let realizoval své výstavy v Humpolci a v Havlíčkově Brodě. V rodinné malířské tradici pokračoval i jeho syn Věroslav.

Bohuslav Vašák (1911 Herálec – 1991 Havlíčkův Brod)

Bohuslav Vašák se vyučil malířem pokojů a divadelních dekorací v Dobrušce. Po vyučení pracoval krátce v Praze, kde rozvíjel svůj výtvarný talent. Navštěvoval různé kurzy figurální tvorby a výtvarné kompozice. Po návratu do Herálce se ve volném čase věnoval malování. Vytvořil nástěnné malby v kulturním domě v Koječíně a v heráleckém hostinci, podílel se také na výzdobě kostelů. Maloval krajinu v Čechách, především rodnou Vysočinu. Od 50. let 20. století až do důchodu byl zaměstnán v Adamovských strojírnických v oddělení propagace, kde vynikal zejména písmomalířstvím.

*Dagmar Kluchová,
Muzeum dr. Aleše Hrdličky v Humpolci*



Humpolec nezapomíná

František Vondráček	1931	90 LET *
Petr Adamec	1941	80 LET *
Jan Sluničko	1816 - 1894	205 LET *
Karel Havlíček Borovský	1821 - 1856	200 LET * A 165 LET †
Emerich Dítě	1841 - 1913	180 LET *
Františka Jindráčková	1859 - 1936	85 LET †
Gustav Mahler	1860 - 1911	110 LET †
Stanislav Doležal	1886 - 1945	135 LET *
František Fiala (Ferenc Futurista)	1891 - 1947	130 LET *
Vincenc Makovský	1900 - 1966	55 LET †
Milán Knobloch	1921 - 2020	100 LET *
Jiří Rychetský	1926 - 2012	95 LET *
Jan Zábrana	1931 - 1984	90 LET *
Petr Hrach	1941 - 2020	80 LET *
Ivan Martin Jírous	1944 - 2011	10 LET †

.....
Seriál medailonků k připomenutí těchto i dalších výročí připravuje měsíčník Zálesí.
.....

Znáte další významné osobnosti spjaté
s Humpolcem, jejichž kulaté
nebo půlkulaté výročí
* či † si letos připomínáme?
Napište nám
na mluvci@mesto-humpolec.cz.



V DUBNU PŘIPOMENEME JMÉNO:

JIŘÍ RYCHETSKÝ

V letošním roce si připomínáme 95. výročí narození Jiřího Rychetského, pedagoga, historika, dlouholetého spolupracovníka muzea.

Narodil se 12. dubna 1926 v Jiřicích, navštěvoval reálku v Humpolci, humpolecké a brodské gymnázium a po jeho ukončení pokračoval ve studiích na Karlově univerzitě obor dějepis a zeměpis. Vysokoškolská studia ukončil v roce 1949.

Po studiích začal učit v Herálci a na střední škole v Humpolci (dnešní gymnázium). Od roku 1957 až do svého odchodu do důchodu v roce 1986 působil jako ředitel Základní školy v Hálkově ulici. Za téměř třicet let jeho vedení se stala škola jednou z nejmodernějších

a největších v tehdejší Jihočeském kraji. Byl členem poradního aktivu Ministerstva školství pro otázky řízení škol, členem sekce dějepisu při okresním pedagogickém sboru, členem školské a kulturní komise v Humpolci. Za dlouholetou práci ve školství mu byla udělena v roce 2011 Medaile Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy I. stupně za vynikající pedagogickou činnost.

Od mládí měl zájem o historii a významné osobnosti rodného kraje. Velkou měrou se podílel na organizování oslav k 90. výročí narození MUDr. Fr. Hamzy (1958) a ke 150. výročí narození K. H. Borovského (1971), za což mu byla Památkem národního písemnictví udělena medaile K. H. Borovského.

Jako předseda komise pro Hrdličkovy oslavy v letech 1959 a 1969 vybuďoval povědomí občanů o velkém rodákovi a přispěl ke zviditelnění Humpolce mezi světovými antropology. O dětství Aleše Hrdličky napsal

s básníkem Fr. Brzoněm knihu „Chlapec s arnikou”.

Desítky let věnoval badatelské práci směřující k poznání života hudebního skladatele G. Mahlera. Ke 100. výročí narození Mahlera zorganizoval oslavy v jeho rodných Kalištích a v Jihlavě spojené s odhalením pamětní desky. V roce 1975 založil s dirigentem V. Neumannem Československou společnost G. Mahlera. Spolupracoval s nadací Musica noster amor, která zrekonstruovala a v roce 2000 otevřela rodný Mahlerův dům v Kalištích. Studoval v archívech, navštěvoval místa spojená s Mahlerovou rodinou nejen v Čechách, ale i v cizině. Byl autorem scénářů síně G. Mahlera v Humpolci a v Jihlavě, podílel se na rea-



lizaci filmu o Mahlerovi „Kázání rybám”, byl spoluautorem atlasu „Po stopách Gustava Mahlera v Čechách a na Moravě”, sestavil Mahlerův rodokmen čítající na tisíc členů. Je považován za největšího „Mahlerovce” v České republice. Za zásluhy v tomto oboru byl v roce 2003 oceněn Cenou města Jihlavy a v roce 2012 byl vyznamenán rakouskou Zlatou medailí Gustava Mahlera.

V rámci poznávání historie Humpolecka se zajímal také o židovskou komunitu v kraji, mnoha potomkům vystěhovaných Židů pomáhal v pátrání po jejich předcích. Byl dlouholetým přispěvovatelem do měsíčníku Zálesí a regionálního tisku, je autorem či spoluautorem mnoha publikací. Za jeho bohatou činnost mu byla v roce 1980 udělena Městem Humpolec Paměti medaile dr. A. Hrdličky.

*Dagmar Kluchová,
Muzeum dr. Aleše Hrdličky v Humpolci*



KÁČA A HONZA

Když vyšlo v květnu roku 1919 první číslo Zálesí s podtitulkem „Vlastivědný sborníček pro mládež okresu humpoleckého“, psala redakce ve svém úvodu mimo jiné i o důvodech a vytyčených cílech ohledně připomínky a uchování vzpomínek a památek na staré doby. Krom jiného tam čteme: „Škoda jen, že mnozí lidé nemají pochopení pro upomínky z minulosti a raději zemrou se svými paměti, než by je s námi sdělili (spíš mělo být „sdíleli“, nebo „nám sdělili“ – doplnil VS), abychom je přechovali zase našim potomkům. A proto, děti, hledejte staré náčiní, nádobí, šaty a šetřte těch věcí do budoucnosti. Ptejte se svých babiček a povězte ve škole všechno, co ony pamatují a vypravují, abychom všichni věděli, co tu na Humpolecku bylo, kdo tu byl, jaké byly jeho osudy. A těm budoucím zapíšeme, co tu dnes je, kdo tu je a jaké jsou naše osudy nyní.“ Následně Zálesí tento cíl naplňovalo. Velmi často a pravidelně se zde pak objevila nějaká pověst, říkadlo, rozpočítadlo, pohádka, pověra, zvyk, přísloví, předpověď, pranostika, dětská hra, píseň aj. Ty zasílali samotní žáci, ale zaznamenávali je i učitelé a ostatní vlastivědní pracovníci a zájemci o vlastivědu a národopis. My si dnes ukážeme jednu píseň. Bezpochyby není možné vše zaznamenat, uchovat a předat dále. Život našich předků a předchůdců byl jistě pestřejší. Také nebyla dostatečná možnost vše zaznamenat a záznamová zařízení, jak je používají již několik desítek let k dokumentaci národopisci, neexistovala či byla nedostupná. Proto jistě není bez zajímavosti, pokud se něco nového objeví. Nevím, je-li tomu

tak i v tomto našem případě, ale zatím si nejsem vědom, že bych následující píseň někde četl. Není v silách jednotlivce prostudovat veškeré záznamy, zápisky, knihy a časopisy. Pokud není nikde zaznamenána, tak pro uchování této památky ji zde zveřejňujeme. Tak si nyní představme malý lístek s rozměry 17,0x10,5 cm s rukopisným záznamem písně i s drobným komentářem. Dnes je již tento záznam starý cca jedno století. Rukopis je humpoleckého zasílatele Karla Kociana (1853-1931) a pochází z jeho pozůstalosti, respektive z pozůstalosti po jeho dceři Boženě provdané Ferbasové (nar. 1892). Karel Kocian, humpolecký soukeník a zasílatel, se vedle genealogie svého rodu zajímal i o všeobecné dějiny, památky a národopis.

Jeho celý text bez jakýchkoliv jazykových úprav zní:

„Káča a Honza.

*Což jest to na světě
pro falešnou lásku
což jest to na světě muk!
Naše Káča pláče naříká ach ach ach
bílým šátkem oči utírá ach ach ach
že její Honzíček ten falešný Honza
že její Honzíček frňk!*

*Dala mu napsati
to důtklivým perem
dala mu napsati list!
Jestli se nevrátíš brzičko ach ach ach
uslyšíš hnedličko novinu ach ach ach
udělám do louže to na vašem dvoře
udělám do louže žbluňk!*

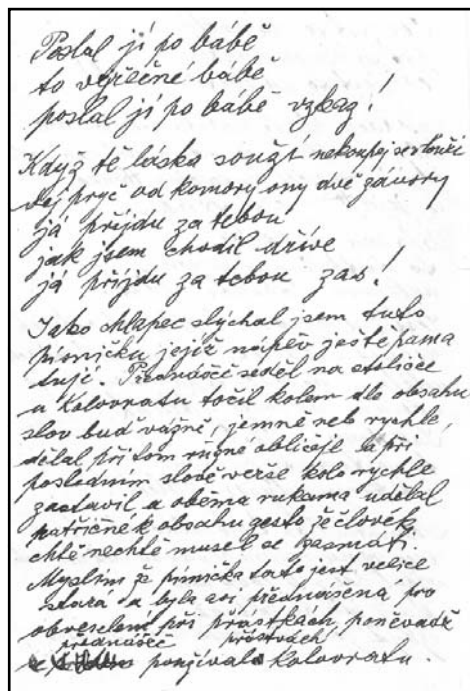
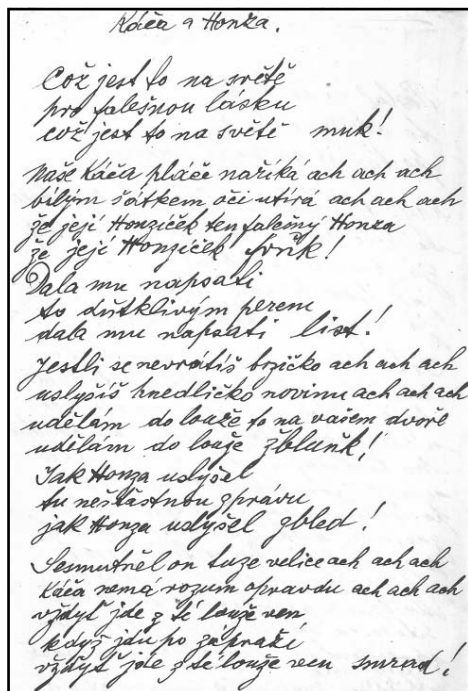
Jak Honza uslyšel
tu nešťastnou zprávu
jak Honza uslyšel zbled!
Sesmutněl on tuze velice ach ach ach
Káča nemá rozum opravdu ach ach ach
vždyť jde z té louže ven
když jdu po zápraží
vždyť jde z té louže sem smrad!

Poslal jí po bábě
to výřečné bábě
poslal jí po bábě vzkaz!
Když tě láska souží nekoupej se v louži
dej pryč od komory ony dvě závory
já přijdu za tebou
jak jsem chodil dříve
já přijdu za tebou zas!

Jako chlapec slychal jsem tuto písničku jejíž nápěv ještě pamatuji. Přednášec seděl na stoličce u kolovratu točil kolem dle obsahu slov buď vážně, jemně neb rychle, dělal při tom různé obličejy a při posledním slově verše kolo rychle zastavil a oběma rukama udělal patřičné k obsahu gesto, že člověk chtěl nechtě musel se zasmáti. Myslím, že písnička tato jest velice stará a byla asi přednášená pro obveselení při přástkách (prástvách) poněvadž přednášec používal kolovratu.“

Tolik tedy jedna píseň i s popisem jejího předvádění, jak byla jistě v Humpolci interpretována v polovině 19. století.

Vladimír Staněk



Obr.: Rukopisný záznam písně „Káča a Honza“ od Karla Kociana.



Minule jsem předeslal, že i pro následující čísla Zálesí vyberu příspěvky přibližující významnou osobnost našeho kraje, kulturně historického badatele a spisovatele Antonína Tomíčka. Dnes a minimálně ještě příště to bude výběr vzpomínek (pro jejich obsáhlost místy krácených) z jeho studií v Německém Brodě, tak jak byly otištěny v Zálesí v březnu 1931.

Přijímací zkouška

Na cestu k přijímací zkoušce na německobrodské gymnasium svítilo mi r. 1878 zářijové teplé sluníčko. Vyšli jsme s matkou ještě za šera. Neměli jsme s sebou nic, jen kvasový vdolek z ječné mouky. Kdoví, zda se navrátíme večer domů. U Brodu se smála na nás jablíčka, přes ploty pokukovaly zrající švestky, které u nás doma nedozrávaly. Před městem samá vůně, v městě ruch. Venkovští studenti skládali s vozů černé kufry a rance peřin, smáli se, pobíhali a v celém městě bylo veselo. A já smutně stoupal nahoru ke gymnasiu. Na chodbě u ředitelny čekalo několik studentů s tatíky ve „svátečním rouchu“. Brzy došlo také na nás. Přivítal nás „milostivý pán“ vážného obličeje. Vyslechl, potěšil, zapsal a poslal dolů, kde katecheta zkoušel náboženství. Matka počkala na chodbě, já tiše vešel, usedl na prázdné místo v lavici. Místnost byla poloplná. Katecheta měl v ruce notýsek, který jsem viděl poprvé a který potom po mnohá léta strašil mě i ve spaní, vyptával se „ulízaného“ klučíka na to, ono. Tuze to nešlo. Druhý odpovídal lépe. Došlo na velikého, ježatého kluka ryšavých vlasů, z něhož byl později milý kolega. Počal se s ním smlouvat o počtu svatých apoštolů – dlouho se nemohli dohodnouti. S dalšími otázkami nebylo to lepší, proto se ho katecheta optal, zda chodil také na náboženství. „Já sem mušel panu farářovi vartovat švestky“, zněla rázná odpověď. Katecheta se usmál, zeptal se, odkud je a kam chodil do školy, a když zjistil, že pan farář je jeho dobrý známý, povídal: „Ale musíš se učit, abys všechno

dohonil, nebo tě pošleme domů“. Došlo na mě. Několik otázek o známých věcech a již jsem vesele vyběhl na chodbu k mamince.

V gymnasiu

Katecheta byl přísný pán. Dvě léta nám všem tykal. Sedět jsme u něho museli jako sochy, ruce na lavice, a uměti uložené museli jsme slovo od slova. Později na vyšším gymnasiu přednášel seminářské přednášky, plné latinských a řeckých citátů. To musili jsme znáti bezvadně. Přednášel šest neděl, pak přinesl balíček lístků s otázkami a každý si musel vytáhnouti tři lístky. Volával až deset žáků najednou před katedru, o niž opřen stál jako solný sloup u Mrtvého moře, bez hlesu. Mezi tím, co prvý odpovídal, hledivali ostatní nepohodlné otázky se sousedy za zády vyměnit. Pan katecheta neviděl. Ale vždy mu škublo kolem úst, když někdo vyměněnou otázku s bolestivým povzdechem přitiskl k srdci a „černého Petra“ nemohl dále již vyměnit. Náboženství bylo postrachem. Přednášky z náboženství měl každý v kapse snad i na výletě. Bylo výborným cvičením paměti, neboť muselo se „držiti“ a znáti nazpaměť, do slova. Zato brzo všechno vymizelo z paměti, když přestala obava ze zkoušek. Katecheta byl německobrodský rodák, býval prý za mlada také „vybraný hoch“, znal všechny ty studentské praktiky. Alespoň když jednou kolega rybář u řeky se popral s těmi, kteří mu brali „násady“, a ti šli žalovat na „ignacium“, katecheta před námi svědky navrhoval: „Jen vyloučit, pane řediteli, jen takového darebáka vyloučit!“ a když to opakoval několikrát a všichni



mlčeli, obrátil se k němu bývalý jeho profesor a ostře mu před námi řekl: „I kuš, tys byl lepší, ne?“ A tak zahanben katecheta umlkl. A kolega dostal tři hodiny karceru.

*

Přes všechny „štrapáce“ ve škole se mi od první chvíle velmi líbilo. Všechno učení bylo mi novým, zajímavým. Venkovská škola v ty časy poskytovala žactvu jen něco málo více než staré trivium. Z přírodních věd neznali jsme skoro nic, zejména z nerostopisu a rostlinopisu. Proto mě všechno zajímalo. Celá první dvě léta málo jsme se zdržovali doma pod střechou. Brouky, nerosty a zejména rostliny shledávali jsme na míli od města, znali jsme každý úvoz, úžlabí, stráně, lesy, vody i pole. Nejprve byly to rosendorfská a špitálská stráně, Vítkova stráně, rozkošská stráně a Kalvárie, kde počínala naše sběratelská činnost. Na brouky byla bursa. Roháč býval za čtyři, vodomil za tři, potápník za dva krejcarey. Najednou se mi otevřel svět, prázdnota se zaplnila, kraj se zvětšoval. Až jsem užasl nad tím, jak jsem zvěděl, po čem chodím, co kolem sebe vidím v přírodě živého, čeho jsem dříve nepozoroval, čeho jsem si nevšiml. Jak ten svět kolem mne byl náhle plný a krásný. A také záhy zatoužil jsem zvěděti, kdo zde kdy žil a jak se tady měl. Ale v tom ohledu nedávala střední škola tehdejší žádná odpovědi, nebo jen nedostatečné. O přírodě jsme mnoho zvěděli, ale o lidech, kteří zde žili, o jejich životě, práci, tužbách nic. Později zvěděli jsme mnoho o Římanech, o Řecích hodně, ale o Čechách a Češích nic. A nikdo ani neporadil, kde máme soukromě hledat poučení. Jen náhodně zvěděli jsme něco o současném životě národa a jeho minulosti. Náhodně národní slavnosti, jako Havlíčkova r. 1881, silně probudily studentské národní vědomí. To již mnoho studentů

četlo „Národní listy“ a vznikaly třídní psané časopisy. Německobrodské studenstvo se dělilo ve dvě volná sdružení, každé se svým psaným časopisem. Byly to časopisy Hálek a Kollár čili Čech a Slovan. Kollárovci udržovali spojení se studenty všech slovanských národů. Odebírali jejich časopisy, učili se jejich jazykům. Od přírody se obracela naše pozornost k lidem. Působila silně i živá tradice Havlíčkova. Za našich dob boj „staročesství a mladočesství“ byl již odbyt a společenský život počínal jaksi znovu a proto bujaře. Fr. Bačkovský, tehdy výpomocný profesor v Brodě, později knihkupec, chodíval denně do školy s balíčkem knih a ze školy chodil s prázdnem. Měli jsme ho první dvě léta „na počty“ a také u nás prodal „se slevou“ dosti knížek. Studenti kupovali nejen pro sebe, ale také pro známé v městě i na venkově a hodně také pro známé slečny. Knihkupec G. Dvořák také mohl obstáti a prodával. Proto se v německobrodských domácnostech hodně četlo. Ti starší prósu, mladý svět básně, které se pilně excerptovaly (vypisovaly) a také kolovaly v opisech. Mnohá slečna měla v opisu konfiskovaného Lešetínského kováře. Ale také Dekameron a Zolu jsem si potají vypůjčil od jedné slečny. Paničky rády četly Světozor a Hálkovy Květy. Zájem o českou literaturu měl skoro každý Broďák. Proto všeobecný smutek provázel úmrtí Jablonského a Třebízského. Toto krásné prostředí nevzniklo, ovšem, za nás. Mělo starou tradici. Ukazuje na ni Hamza v Šimonu kouzelníku, Nejedlý ve Smetanovi a Quis ve vzpomínkách. Z těch starých dob přešly do našich časů také ještě „Hausbály“. Vzpomínáno živě profesorů premonstrátů želivských, zejména ředitele Šindeláře a profesora Bursíka a jiných, kteří tradice ty vyvolali a nesli.

Jaroslav Machotka



PROCHÁZKA PO HUMPOLECKÉ ZICHPILI

ZICHPILSKÁ STAVENÍ V PRVNÍ POLOVINĚ 19. STOLETÍ A JEJICH VLASTNÍCI

Od stavení čp. 327 směrem ke hřbitovu vidíme zahradu, která ale náleží k vedlejšímu zděnému domku čp. 332. Za zahradou přes cestu je trojce přílehlých stavení. První z tohoto směru je dřevěné stavení **čp. 328** s malou předzahrádkou. Jeho majitelem byl roku 1822 Jakub Dubský. V době císařských otisků stavení vlastní Ludvík Daniček, po polovině 19. století Václav Hromádka. V roce 1882 je jako majitel uváděn František Vrána s manželkou Marií, podobně v adresáři z roku 1891. Soupis majitelů z roku 1900 uvádí jako majitele Františka Peigerta. V adresáři z roku 1914 je vlastníkem František Škraba, živnost zde tehdy zapsána není. Na toto stavení navazovala dřevěná přístavba a stavení **čp. 329**. Jeho majitelem byl roku 1822 František Dubský (od roku 1796), dříve zřejmě spojeno s předchozím. V době císařských otisků stavení vlastnil Ludvík Webr, podobně i po polovině 19. století. Roku 1882 jsou jako majitelé uváděni manželé Josef Belice a Rozálie. Podobně i v adresáři z roku 1891, v soupisu majitelů roku 1900 je zmiňována jen Rozálie. V adresáři z roku 1914 je jako majitelka uvedena Barbora Hralová. Zleva k tomuto dřevěnému stavení přiléhá zděný domek **čp. 331**, který roku 1822 vlastnil

další z rodu Dubských – Martin. V době císařských otisků byl majitelem František Kříž, který jej přestavoval, později dům dál vlastnila jeho rodina. K roku 1882 je v soupisu vlastníků uvedena Kateřina Křížová. Adresář z roku 1891 uvádí jako majitele manžele Václava a Anastázii Tůmovy, Václav Tůma je zmíněn jako vlastník i roku 1900. V adresáři z roku 1914 dům vlastní Františka Tůmová, živnost zde připsána není. Pod tímto stavením směrem ke hřbitovu se rozkládal podlouhlý zděný dům **čp. 330** se stejně velkým ohrazeným dvorem. K domu náležela také stodola v rohu hřbitova (společně s čp. 401 a vedlejší stodolou čp. 442). Majitelem tohoto místa byl roku 1822 Josef Štaidl. V době císařských otisků dům vlastnil Jan Olišar, který je jmenován jako majitel i později. Naposledy je jeho jméno zmiňováno v adresáři z roku 1891. V roce 1900 je jako majitel uveden Eduard Bendák. Několik let zpět, 14. srpna 1897, došlo v sobotu večer k požáru zmiňovaných nedalekých stodol. Stavení nebyla již obnovena a místo bylo ohrazeno hřbitovní zdí. Eduard Bendák je jako vlastník domu uváděn i adresářem z roku 1914, živnost u domu tehdy připsána není.



stavení čp. 329 a níže čp. 328



stavení čp. 330, v pozadí stavení čp. 331



Nyní se vrátíme k zděnému domku **čp. 332** se zahradou, výše zmiňovanému. Roku 1822 dům vlastnil Martin Pouliček. V dobách císařského otisku byl majitelem Karel Kříž, po polovině 19. století pak Karolina Křížová. Roku 1882 jsou jako majitelé uváděni manželé Leopold a Žofie Chlupáčkovi, podobně v adresáři z roku 1891. Roku 1900 je v soupisu majitelů zmiňován Josef Barták. V adresáři z roku 1914 je jako majitelka domu vedena Klára Aufrechtová, která zde má také zapsanu živnost obchodu s plodinami. Domek byl zbourán v roce 1970 v rámci prováděné asanace. Vedle tohoto domu o něco níže směrem k Německobrodské ulici stál další ze zděných domů **čp. 333**. Patřila k němu výrazně svažitá zahrada klesající k ulici. Pozemkové knihy k roku 1822 ještě



stavení čp. 332, nalevo část stavení čp. 333



stavení čp. 334, naproti přes cestu čp. 333

majitelé neuvádějí, v dobách císařského otisku jím byl Filip Komrs. Ten také vlastnil dům v druhé polovině 19. století, zmiňuje ho i seznam majitelů k roku 1882. Adresář z roku 1891 již uvádí jako nového majitele Karla Komrse mladšího. K roku 1900 je uváděn jako majitel domu František Hrdlička, podobně jako v adresáři z roku 1914. Tehdy k domu není připsána žádná živnost. Naproti domům **čp. 332 a 333** stálo dřevěné stavení **čp. 334**. Ani zde není v pozemkových knihách k roku 1822 uveden majitel. V dobách císařského otisku je jím Jan Kasal. Stejně tak je zmiňován po polovině 19. století. V roce 1882 stavení vlastní Marie Kasalová. Adresářem z roku 1891, stejně jako v roce 1900, je uváděn Josef Kasal. Ten je zapsán i v adresáři z roku 1914. Tehdy je k domu připsána i obuvnická živnost Jana Bezoušky. Stavení bylo zbouráno v roce 1962.

Pod tímto stavením směrem ke hřbitovu stálo čtvercové dřevěné stavení **čp. 335** (známé na kresbách Zichpili jako Daníčková chalupa), které bylo později rozděleno na dvě části (335a, 335b), s přílehlou zahradou. V roce 1822 je uváděn jako majitel Václav Marek (od roku 1818). V době císařských otisků stavení vlastnil Josef Stejskal, později rodina Daníčková. Františka Daníčková je zmiňována jako majitelka 335a v roce 1882. V adresáři z roku 1891 je již jako majitel zapsán Josef Olišar s manželkou Marií. Ten je také uváděn soupisem z roku 1900 i adresářem z roku 1914. Žádná živnost na domu tehdy připsána nebyla. Stavení bylo společně s jinými zbořeno při asanaci na počátku sedmdesátých let.

Pod tímto stavením se nacházelo dřevěné stavení **čp. 336**, ke kterému přiléhá z levé strany zděný dům **čp. 338** (dnes skanzen Nápravníkovo stavení). Obě



stavení čp. 338 (skanzen), za ním čp. 335



v popředí stavení čp. 336



na kresbě Daničkova chalupa, čp. 335



stavení čp. 337, dnes místo památníku

stavby stály naproti tolerančnímu kostelu a faře. Dřevěné stavení čp. 336 vlastnil roku 1822 Jan Kopřiva (od roku 1819). V dobách císařských otisků je jako majitel uváděn jeho syn František. S ním se setkáme v soupisech vlastníků i po polovině 19. století. V roce 1882 je již zmiňován jako majitel František Strádal, který je takto uveden i adresářem z roku 1891 a soupisem majitelů z roku 1900. V posledním jmenovaném soupisu je uveden i Antonín Kodým, jehož pak jako vlastníka uvádí také adresář z roku 1914. Živnost zde tehdy zapsána není. Od tohoto stavení směrem ke hřbitovu, v prostranství mezi hřbitovem, kostelem a domem čp. 330, se rozkládal zděný rozsáhlejší dům čp. 337 s dvorkem. Jeho vlastníkem byl v roce 1822 Jakub Daniček (od roku

1816). V dobách císařského otisku dům vlastnil Jiří Hudeček, který také využíval hospodářská stavení s Karlem Palánem (dům 401), tedy již jednou zmiňovanou stodolu u hřbitova. Později je jako majitel uváděn František Hlom. V roce 1882 dům vlastní Tobiáš Martinec s manželkou Marií, oba jsou uváděni i adresářem z roku 1891. Tobiáš je uváděn jako jeden z vlastníků i v soupisu majitelů z roku 1900. V adresáři z roku 1914 je zmiňován jako spoluvlastník s Barborou Dítětovou, živnost tehdy v domě zapsána nebyla. Dnes je na půdorysu bývalého domu upravený prostor s lavičkami a pamětní deskou sochaře Čechy Vosmíka, který se narodil v nedalekém domě čp. 357.

(pokračování příště)
Mgr. Zdeněk Škrabánek



SLUNEČNICE TOPINAMBUR (HELIANTHUS TUBEROSUS)

Starším názvem topinambur hlíznatý, zkráceně jen topinambury, lidově zvané židovské brambory nebo méně často také jeruzalémské artyčoky, je bylina z čeledi hvězdicovitých. Je to nepůvodní druh květeny u nás.

Pokud vás ale zajímá, podle čeho si rostlina vysloužila tento zvláštní název, musíme se podívat o pět století zpět do Jižní Ameriky. Název topinamburů je odvozen od jména místního indiánského kmene Tupinambů, od nichž je v 16. století získali francouzští námořníci a kolonisté v Brazílii. Nyní je tato rostlina už i u nás poměrně známou, ač se ve volné přírodě vyskytuje jen roztroušeně, zejména v nižších, teplejších polohách.

Býložravá Adéla zardousila i kopřivy
Vzhledem k tomu, že jde o velmi nenáročnou rostlinu na podmínky prostředí, snáší vlhké i suché polohy. Hlízy nejsou poškozovány ani silnými mrazy, je proto vhodná k pěstování i v podhorských a horských oblastech. U nás zplaňuje zejména na březích řek, v příkopech, na mezích i na místech nedávných zemních prací. Při zasazení jednoho topinamburu můžete sklídit přibližně desetinásobnou úrodu. Pokud rostliny zplaňují, patří mezi značně

invazivní. Pravděpodobně se vám nikdy nepodaří sklídit všechny hlízy, které bez problému v zemi přezimují do další sezóny a pak se opět poměrně rychle množí. Při sázení je tedy potřeba vybrat místo, kde vám v budoucnu topinambur nebude překážet. A to nejen svou „nezničitelností“, ale i velikostí porostů, do které se může rostlina vyšplhat. My jsme prozřetelně zasadili tuto lahodnou hlízu na kompost, čímž jsme jí vytvořili naprosto ideální klima a topinambur nás odvděčil třímetrovými



stvolů o průměru kmene kolem pěti centimetrů. Tato „Adéla“, zvládla zahubit na kompostě i nezničitelnou dýni, která se nezalekne žádné plevelné džungle. Dokonce vymýtila i kopřivy. Jinak se ale rostliny dají použít například jako dobrá opora pro pnoucí fazole.

Lahodná oříšková chuť

Rostlina se dá pěstovat za různými účely, například jako biomasa nebo na siláž pro dobytek. Doma si ji můžete vypěstovat kvůli krásným květům podobným slunečnicím anebo právě kvůli vynikajícím hlízám, jejichž chuť připomíná lískové oříšky. Dříve se pěstovala také jako krmivo, zejména lesníky pro černou zvěř.



Pokud topinambury pěstujeme v malém a kvůli hlízám, doporučuje se vysazovat je každý rok znovu, buď brzo zjara nebo pozdě na podzim.

Zalévat je třeba hlavně v srpnu a v září, když tvoří hlízy a pak nejvíce narůstají. Hlízy se sklízí na podzim, ale protože jsou mrazuvzdorné, můžeme je nechat v zemi přes zimu a sklízet podle potřeby kdykoli. Nám dělají krásné velké a členité hlízy radost pokaždé, když je potřeba přeházet kompost.

Dodává tělu například vitamín D

V současné době se začíná její pěstování obnovovat vzhledem k obsahu dietně příznivého polysacharidu inulinu. Díky inulinu a pektinu pomáhá snižovat hladinu cholesterolu v organismu, reguluje krevní tlak, chrání játra a ledviny. Ze stejných důvodů

pomáhá organismu zbavit se různých jedů, a také rakovinotvorných těžkých kovů a toxinů organického původu. Pomáhá též zvyšovat odolnost organismu při infekcích. Obsahuje totiž vitamíny A, B1, B2, C a D. Topinambury jsou velmi vhodné pro diabetiky, protože neobsahují škrob, kterého je mnoho v bramborách, ale diabeticky vhodný zmíněný inulin, dále železo, křemík, draslík a vitamín C.

Nejlepší je syrová. Po uvaření chutnají nasládlé. Inulin je však hůře stravitelný a ve větším množství topinambury nadýmají. V kombinaci ale s dalšími surovinami dodávají jídlům příjemně nasládlou chuť a mírně kouřovou vůni. Při dlouhé tepelné úpravě se navíc dá jejich stravitelnost a chuť ještě o fous vylepšit.

*Dobrou chuť a bohatou sklizeň.
Připravili Linda a Martin Sýkorovi*

KRÉMOVÁ TOPINAMBUROVÁ POLÉVKA

Ingredience:

100 g másla
400 g topinamburů
100 g cibule, nakrájené nadrobno
3 snítky čerstvého tymiánu
1 litr vývaru, masový nebo zeleninový
1 středně velká brambora
300 ml smetany ke šlehání
sůl a pepř na dochucení

Postup:

V hrnci rozehrějte polovinu másla a na cibulce krátce opečte očištěné, na kostky nakrájené topinambury i se slupkou (není nutno loupat) a se snítky tymiánu. Mírně osolíme a opepříme. Přilijeme vývar, přidáme pokrájené brambory a přivedeme k varu. Vše uvaříme doměkka. Nakonec vmícháme smetanu a ještě krátce povaříme.

Vyndáme celé snítky tymiánu a rozmixujeme dohladka. Dle potřeby možno pro krémovější konzistenci precedit přes cedník. Podle chuti ještě dosolit a dopepřit.



KUCHAŘOVY POŤOUCHLOSTI ANEB DROBEČKY Z TÁBOROVÉ KUCHYNĚ

Nejpozději v dubnu vytahuje skautský kuchař ze zásuvky jídelníček z loňského tábora a dlouho do noci nad ním dumá, co pro letošní tábor vylepšit či změnit. Před očima mu běží pěkné chvílky, které jemu a jeho kuchyňské partě loňská „šichta“ přinesla, a pod fousy se znovu pochechtává nad malými poťouchlostmi, jimiž kuchaři táborníkům (a hlavně sami sobě) „zpestřili den“. A právě o tyto drobečky z táborové kuchyně jsem se tentokrát rozhodl se čtenáři Zálesí podělit.

Pepře není nikdy dost

Středobod, kolem něhož se veškeré kuchyňské dění točí, představuje táborový jídelníček, přišpendlený hned na počátku tábora nad pracovní plochu, přímo do výše očí průměrně vzrostlého kuchtíka. Je to barevný arch formátu A3, kombinující táborový program (zvláště celodenní výlety, fyzicky náročné programy, noční hry, koupání a jiné aktivity, kterým je třeba uzpůsobit menu), rozpis jídel na každý den, seznam potřebných surovin a nákupní seznam, aby se na nic nezapomnělo. Okraje táborového jídelníčku zdobí nezpochybnitelná kuchařská „moudra“. Vedle lakonických českých rčení: „Hlad je nejlepší kuchař!“ či „Doma jez, co máš; jinde jez, co ti dají!“ a výstižné indiánské zásady: „Jez, dokud můžeš – nikdy totiž nevíš, kdy budeš jíst příště!“ zaujímá čelné místo mezi těmito „rozumy“ heslo: „Pepře není nikdy dost: je chutný, zdravý a oblíbený!“

Zrod posledního hesla byl nezáměrný. Když jsem v roce 2016 převzal vařečku po fenomenální kuchařce Janě Choutkové – Indy, kterou měli humpolečtí skauti předešlého roku „vypůjčenou“ z Dětského letního tábora Na Bělci v Kalištích, začal jsem vařit tak, jak jsem byl zvyklý z domu. Čerstvé základní suroviny si žádaly patričnou dávku voňavého koření a bylinek. Do základu

polévky tak na dno dvacetilitrového hrnce vedle půl kostky másla obvykle putovala hrstička celého nového koření, pěkných pár kousků bobkového listu a slušná hrstka celého pepře; teprve potom nadrobno pokrájená kořenová zelenina, zalévaná (poté co pustila do rozehrátého másla žlutoučký karoten) předem připraveným vývarem; svazek čerstvé petrželové nati a libečku následovaly vzápětí... A jak praví klasik, výsledek se brzy dostavil: skauti, a hlavně vlčata a světlušky si přišli vůdcům nenápadně stěžovat, že polévky jsou – jak se mi rovněž „nenápadně“ doneslo – „hroóózně opepřené“.

Jediný, kdo si nestěžoval, byla moje tehdy čtyřletá dcera Veverka, která byla na mé vaření zvyklá.

Věc mi nejprve nešla na rozum, protože ačkoliv jsem do táborové výbavy lacino pořídil pořádný mlýnek na pepř (kterým jsem se samozřejmě z radosti nad výhodnou koupí nezapomněl táborníkům pochlubit, kdykoliv k tomu byla sebemenší příležitost – no, nekupte to, když je to tak výhodné), s mletým pepřem jsem to v jídle nikterak nepřeháněl. Nakonec, v každé kuchařské knize věnované dietní výživě dětí se u libovolného jídla do omrzení opakuje mantra „slabě solíme, slabě kořeníme...“ Až s odstupem času a neutuchajícími stížnostmi mi došlo, že problém není v pepři mletém, nýbrž v pepři celém!! Skautíci, vlčata ani světlušky nebyli zvyklí dávat si pozor na to, do čeho kousnout a co vyplivnout. Rozkousnutá kulička černého pepře jim tak v puse působila slušný požární poplach. V tomto momentu jsem však usoudil, že závada není na vysilači, ale na přijímači. Přestože někteří v dobré víře nabízeli ozkoušená řešení (např. koření zabalit do gázového pytlíčku, který lze z polévky snadno odstranit), vytrval jsem s vědomím, že poučitelní se poučí a nepoučitelným zbude na skautské tábory vzpomínka. Nakonec se



z pepře stala mezi táborníky legenda; jen u některých ze starších bratrů a sester jsem si tím nechtěně vysloužil jízlivou přezdívku „Peprěnka“, nu což...

Řízek pro zlobily

Naklepaný, osolený a opepřený plátek masa, pečlivě obalený v trojbalu a osmažený dozlatova v rozpáleném tuku nebyl hlavním hrdinou jen v nesmrtelné scéně Felixe Holzmann, ale dostává se doprostřed dění pokaždé v neděli uprostřed tábora. Tato neděle je v prvé řadě návštěvním dnem. „Zbédované táborníky“ přijedou zachránit od jisté smrti hladem starostlivé maminky (pizza, hranolky s kečupem, zmrzlinové poháry se šlehačkou a jiné obdobné „dietní mňamky“ přitom obvykle hrají prim), a proto musí táboroví kuchaři zavčas přejít do preventivního protiútoky. Tradičně tak jsou na nedělním poledním menu smažené řízky se šouchanými brambory a kyselou okurkou. Za třicet let táboření jsem nepoznal nikoho, kdo by neměl řízky rád. Odjakživa se na nedělní nadílku těšili malí i velcí, střídmí strávníci i ti největší zrouiti. Nelze se potom divit, že i „kuchyň“ v neděli vycítí příležitost „srovnat účty“ s těmi největšími zlobily, případně uštědřit drobný kanadský šouchanec jindy veledůležitému programovému vedení tábora.

V nákupním seznamu na tento slavný den tak vedle čtyř kilogramů vepřové krkovic a tří kilogramů kuřecích prsou svítí i položka „kuchaňské hadříky“, a nejde o omyl. Poté, co se sedm kilo masa promění pod rukama kuchařů na starém, dřevem vytápném sporáku ve voňavou a křupavou pochoutku, přichází na řadu kuchaňské žínky. Alespoň ze tří báječně nadýchaných hadříků jsou vystřiženy lákavé plátky „obzvláště výběrového vepřového“, které po navlhčení, dvojnásobně obalení v trojbalu a vysmažení do zlatova budí závist každého kolemjdoucího, neboť od pravého řízku přes celý talíř jsou k nerozeznání. Mlsalové v té době již slídí kolem kuchyně v soustředných, postupně

se zužujících kruzích a kuchaňská posádka má co dělat, aby věc udržela v tajnosti. Nástup na oběd v neděli připomíná nástup na zteč – nikdo se nechce opozdit. Kuchaři táborníkům podle velikosti přidělují větší či menší řízky; pečlivě vybraným kandidátům – s velkými řečmi a smíchem skrývaným do dlaně – k bramborům naloží zvláště pečlivě vybraný „kousek“... Reakce na sebe obvykle nedá dlouho čekat – postižený táborník s velkým křikem běží do kuchyně s „reklamací“, která je vyřízena s velikým údivem „Jak jen se tohle mohlo stát?“, nicméně dotčený, který se před kamarády pustil do svého „zázraku“ s chutí a posléze i silou, vždy odchází s novým – tentokrát zaručeně pravým – řízkem, který je pro něho schovaný...

Pudink s překvapením

Zatímco řízky jsou doménou zejména táborníků, tábornice obvykle „ujíždějí“ na sladkém pudinku. Den, kdy je na jídelníčku pudink, je podobně slavnostní jako řízková neděle. Táborníci do kuchyně doručí umyté hrníčky, které jsou k svačině naplněny voňavým pudinkem, na jehož dně se nachází překvapení v podobě ovoce, sirupu a piškotů. Tu a tam však kuchyně připraví i překvapení méně obvyklé. Zejména sestry vůdkyně občas v neprůhledném hrníčku nečekaně narazí, poté co s chutí spořádají sladkou pudinkovou vrstvu, na nechtěný bonus v podobě výborné, sladkokyselé a patřičně pikantní ... čalamády. Patřičně kyselé úsměvy však vždy spolehlivě „srovná“ nová, tentokrát „spolehlivě nezávadná“ porce pudinku, kterou má „kuchyň“ pro své „oběti“ připravenou v záloze.

Jak je vidět z předešlých vět, ani „kuchyň“ nestojí na skautském táboře stranou dění a neodpustí si tu a tam malý „hec“, „špílec“ či „šprým“ na vrub táborníků. Ti však snášejí podobná „neštěstí“ smířlivě, protože dobře vědí, že je za celý tábor nikdo nenechá na holičkách či „ve štychu“. A tak to má být.

Tomáš Horký – Horymír



ČINNOSTI SDH V ÚNORU 2021

I přes stávající a zpřísňující se vládní nařízení, kdy je veškerá spolková činnost utlumena, musí být zásahová jednotka hasičů stále připravena plnit své úkoly dané jí zákonem a vyhláškou o jednotkách požární ochrany. V únoru 2020



naše jednotka vyjela k jediné události a to hned 1.2.2021 v 17:43. Jednotka vyjela do obce Sedlice k požáru propanbutanové láhve 10 kg. Láhev se snažili uhasit pomocí hadrů a zahradní hadice obyvatelé domu. Hasiči láhev vynesli a uhasili, dále pak láhev ochlazovali vodním proudem. Příčinou vzniku požáru byla špatná obsluha topidla. Naše jednotka zůstala po příjezdu v záloze na místě události.

Jak jsme si řekli už v minulém čísle, naše dobrovolná hasičská jednotka má 40 vyškolených členů a celý hasičský sbor jako sdružení občanů nyní registruje 111 osob včetně dětí a žen. Zásahová jednotka je dle vyhlášky kategorie JPO III/2.

K zajištění 2 výjezdů máme k dispozici cisternovou automobilovou stříkačku,

pro první výjezd starší Tatra 815 6x6 CAS 20 s výkonem čerpadla 2000 litrů/minutu a objemem nádrže 6000 l vody a místem pro šestičlennou posádku, zobrazenou na druhé fotografii. Druhým vozidlem vhodným zejména na lesní požáry je stará Tatra 148 6x6 CAS 32 s výkonem čerpadla 3200 l/min a objemem nádrže rovněž 6000 l vody a kabinkou pro 3 hasiče viz první foto vlevo.

Techniku doplňuje již dosluhující vozidlo na technické zásahy staříčká Avia A31.1 s nástavbou jako dopravní automobil se stříkačkou PS12 a potřebným vybavením na požární zásah. Dále má naše jednotka ve výzbroji i pětiletý dopravní automobil Fiat Ducato jako zvýšený mikrobus, využívaný hojně při dezinfekci venkovních prostor a rozvoz materiálu po obcích i v souvislosti s Covid19.



V těchto jarních měsících probíhají zejména práce na údržbě a opravě techniky a jejich příprava na kontrolu STK, kterou musejí projít zásahová vozidla pravidelně každý rok.

*Pro Zálesí připravil
jednatel SDH Humpolec Ing. Pavel Krejčí*



Zdravotní sestra pro Komunitní terénní tým Pelhřimov



FOKUS Vysočina, z.ú., středisko Pelhřimov, hledá zdravotní sestru do multiprofesního Komunitního terénního týmu. Naše služby budujeme dle současných trendů a aktivně se podílíme na změně systému péče o duševní zdraví v ČR. Pomáháme lidem s duševním onemocněním najít cestu ke spokojenému, důstojnému a perspektivnímu životu.

Nabízíme:

- práci na 1,0 úvazek
- zajímavou a různorodou práci v terénním týmu specializovaného na komplexní podporu lidí se závažným duševním onemocněním především v jejich přirozeném prostředí
- práci v respektované organizaci v prostředí menšího přátelského týmu
- práci pod supervizí a možnost dalšího vzdělávání
- osobní ohodnocení a prémie
- pracovní doba Po - Pá od 7.30 do 16 hod
- pravděpodobný nástup v červnu 2021

Požadujeme:

- vzdělání všeobecná zdravotní sestra, případně specializace ošetrovatelská péče v psychiatrii
- způsobilost k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu
- schopnost týmové spolupráce v rámci multidisciplinárního týmu, flexibilita, aktivní přístup
- ochotu učit se nové věci
- dobré komunikační schopnosti
- řidičský průkaz skupiny B (aktivní řidič podmínkou)
- uživatelská znalost práce na PC
- trestní bezúhonnost

**Životopis a motivační dopis zasílejte na e-mail:
Lenka.Kopecna@fokusvysocina.cz
Více informací na tel.: 606 716 737**



INFORMACE K OČKOVÁNÍ PROTI COVID-19

Máme za sebou přibližně tři měsíce očkování proti COVID-19. Očkování se z nemocnic přesunulo i do velkých očkovacích center v Jihlavě, Pelhřimově, Třebíči a Žďáře nad Sázavou, Nemocnice Havlíčkův Brod dle svých možností posiluje kapacitu očkování v pavilonu onkologie, do očkování se zapojily i polikliniky v Telči a Třebíči. V první polovině března byly očkovacími vakcínami zavezeny první připravené ordinace praktických lékařů v regionu. Praktičtí lékaři jsou pro nás důležití partneři, kteří by do budoucna měli zásadním způsobem rozšířit síť očkování a přispět k rychlé proočkování populace. Kraj Vysočina připravil přehlednou mapu ordinací, které se k očkování přihlásily, vyznačena jsou v ní i pracoviště, která už vakcínu očkují. Mapa je k dispozici na www.ockovanivyšocina.cz.

V polovině března byli v Kraji Vysočina doočkováni dosud zaregistrovaní občané starší 80 let. Patříteli do této skupiny a máte o vakcínu zájem, stále je možné se pro očkování v očkovacím centru registrovat na webové adrese registrace.mzcr.cz, případně volat informační linku 1221 nebo informační linku Kraje Vysočina 564 602 602. Operátoři Vám pomohou také v případě, že jste už obdrželi na svůj mobilní telefon druhou tzv. zvací SMS s ověřovacím kódem. Čím dříve ho uplatníte, tím dříve budete naočkováni. V systému nyní zůstávají desítky až stovky lidí, kteří na výzvu objednaní termínu nereagují, bohužel tím blokují ostatní čekající ve frontě na termíny. Pokud půjde vše podle nastaveného harmonogramu, bude koncem března proočkována většina registrovaných osob 70+, učitelé, zdravotníci, složky IZS, sociální zařízení.

V Kraji Vysočina využíváme k očkování všechny Evropskou unií schválené druhy vakcín – Pfizer/BioNTech, Moderna i AstraZeneca.

Jak to chodí v očkovacím centru

Pokud máte potvrzený/objednaný termín na očkování v očkovacím centru, byla vám do mobilního telefonu doručena potvrzující SMS se shrnutím důležitých informací – den a čas očkování, místo očkování. Pokud potřebujete tuto informaci ověřit, volejte informační linku Kraje Vysočina 564 602 602. Linka funguje denně od 8 do 20 hodin, pokud se nedovoláte, hovor později opakujte. Do očkovacího centra není nutné chodit s doprovodem, pokud to nevyžaduje Váš zdravotní stav. S sebou si vezměte vždy kartičku zdravotní pojišťovny a občanský průkaz. Dostavte se ideálně 10 minut před očkováním, ne dříve, pokud jste přijeli vozem dříve, prosím vyčkejte

na svůj termín ideálně ve voze, na recepcích center nebo před vchodem bychom rádi přešli tvoření zástupů. Před odjezdem do centra prosím vyplňte a vytiskněte si dotazník k očkování, ušetříte čas sobě i zdravotníkům. DOTAZNÍK je viditelně umístěn na ockovanivyšocina.cz nebo na stránkách krajských nemocnic, bude k dispozici i v centrech.

U každého centra je zajištěno parkování, není možné jej rezervovat pro konkrétní vozidla. Pokud místo k parkování není přímo u centra, využijte prosím vedlejší parkovací plochy, s navigací pomůže městská nebo státní policie, případně parkovací služba. V recepcích center jsou k dispozici pojízdná křesla pro méně pohyblivé klienty, lze si je vyžádat. V případě, že do centra doprovázíte klienta se sníženou pohyblivostí, obraťte se hned s prosbou o pomoc s registrací a usazením klienta na administrativní pracovníky u vchodu nebo na recepci centra. Jsou připraveni řešit i nestandardní nebo mimořádné situace.

Celý proces očkování zabere cca 40 minut – od administrace a ověření totožnosti klienta, přes krátký informační pohovor s lékařem, aplikaci vakcíny až po odpočinek pod dozorem zdravotníků v čekárně. V očkovacím centru není k dispozici občerstvení, doporučujeme lehce posvačit před samotnou návštěvou. Ideální je přijít ve vhodném oblečení, které umožní rychlé obnažení horní části ruky (tričko, tílko, svršek s volnějšími rukávy).

Další plánovaná očkovací centra na Vysočině

Na základě informací Ministerstva zdravotnictví, které informovalo, že už v měsících duben a květen mají být do České republiky doručeny miliony očkovacích dávek, připravuje Kraj Vysočina ve spolupráci s městy a jejich partnery další očkovací centra ve Velkém Meziříčí, Přibyslavi a v Počátkách. Populačně silnější ročníky tak budou mít dostupnější přístup k očkování ve svých spádových oblastech. O zřízení menších očkovacích center mají zájem i další města, kraj připravuje informační „OBÁL-KU“, která by v budoucnu mohla být návodem, jak při zřízení centra postupovat.

Děkuji Vám za odpovědný přístup ke svému zdraví i ke zdraví Vašich blízkých. Věřím, že očkování je naší nadějí vrátit se co nejdříve k běžnému životu, k životu bez obav a nepřijemných omezení.

Další informace o aktivitách Kraje Vysočina týkající se očkování jsou pravidelně zveřejňovány na webové stránce ockovanivyšocina.cz.

Vítězslav Schrek, hejtman Kraje Vysočina



VÝRAZNÝ NÁRŮST KRIMINALITY V KYBERNETICKÉM PROSTŘEDÍ

Kybernetická kriminalita je specifická přesahem přes různé druhy trestné činnosti

KRAJ VYSOČINA – V loňském roce jsme v Kraji Vysočina zaznamenali výrazný nárůst trestných činů, které měly znaky kybernetické kriminality, tedy takové kriminality, k jejímž spáchání je využito prostředí internetu či informačních, komunikačních a sociálních sítí.

Loni jsme zadokumentovali **433 těchto případů**, což představuje 8,95 procent nápadu ze všech spáchaných trestných činů v roce 2020 (v roce 2019 spácháno 297 trestných činů kybernetické kriminality, což představovalo 5,36 procent z celkového nápadu). **Celkem 185 trestných činů se kriminalistům podařilo objasnit a objasněnost tak dosáhla více než 42,7 procenta.** Dalších 34 případů kriminalisté objasnili dodatečně – jednalo se o případy z předešlého roku. Největší počet případů se týká majetku – jde o nejruznější formy internetových podvodů a protiprávních jednání spáchaných za využití sociálních sítí s cílem neoprávněně se obohatit za využití různých legend. Další případy se týkají hospodářské kriminality, mravnostní kriminality, ale také násilné kriminality a oblasti nehmotných práv. Pachatelé u tohoto druhu trestné činnosti způsobili svým jednáním **škodu ve výši 41 282 609 korun.**

Dynamický rozvoj informačních technologií s sebou přináší společensky velmi škodlivá jednání a kybernetické kriminalitě proto musíme věnovat stále větší pozornost. Pojem kybernetická kriminalita je odvozován od pojmu kybernetický prostor. Kybernetickou kriminalitu můžeme velmi zjednodušeně definovat jako trestnou činnost, která je páchána v prostředí informačních a komunikačních technologií, včetně sociálních sítí, kdy předmětem útoku je samotná oblast informačních a komunikačních technologií, nebo kdy je páchána trestná činnost za výrazného využití informačních a komunikačních technologií, jakožto významného prostředku k jejímu páchání. Bohužel lze predikovat výrazný nárůst i v budoucnu.

„Problematika kybernetické kriminality je specifická především jejím přesahem přes

různé druhy trestné činnosti. Lze říci, že nadále výrazně převažuje majetková trestná činnost. Způsoby páchání trestné činnosti jsou ale stále sofistikovanější a v mnoha případech mají pachatelé velmi usnadněnou pozici, protože někteří lidé se v prostředí internetu a na sociálních sítích chovají velmi neopatrně. Jsou schopni zaslat nejrůznější osobní údaje, údaje k platebním kartám nebo poukázat vysoké finanční částky na zahraniční účty a to i přesto, že jejich banky je upozorňují, že účet příjemce je podezřelý,“ doplňuje plk. Mgr. Pavel Peňáz, náměstek ředitele pro službu kriminální policie a vyšetřování Krajského ředitelství policie kraje Vysočina.

Kybernetická kriminalita vedle přesahu lineového zahrnuje také různou závažnost. Specifika lze vysledovat také v oblasti pachatelů a poškozených, kde jsou silně zastoupeny kategorie nezletilých mladistvých a mladších dospělých. U nejzávažnějších deliktů dosahují škody řádů milionů korun. Jedná se především o trestné činy různých forem podvodů při obchodování se zahraničím. V poslední době se objevily například případy falešných pokynů k platbám u firem, které obchodují se zahraničím. Tato vlna podvodných e-mailů se žádostí o proplacení faktury, která byla zacílená především na větší firmy s organizační strukturou, se v našem kraji objevila počátkem loňského roku. Cestou Hospodářské komory Kraje Vysočina jsme tehdy podnikatele varovali, aby si vždy ověřili případné pokyny ke změně platebního styku přímo u svých obchodních partnerů.

Mezi časté případy loni patřilo podvodné získání osobních a bankovních údajů majitele, a to přímo od něho skrze facebookovou komunikaci z falešného uživatelského účtu. Tyto údaje byly následně zneužity při



Druhy trestné činnosti páchané v oblasti kybernetické kriminality dokumentované na Krajském ředitelství policie kraje Vysočina v roce 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
násilná trestná činnost	9	21	14	11	12
mravnost	16	29	38	43	48
majetková trestná činnost	55	59	100	116	185
ostatní a zbývající trestná činnost	16	28	9	12	17
hospodářská trestná činnost	98	122	82	115	172
celkem	194	259	243	297	433

podvodných bankovních převodech. Podvodné jednání spočívalo v tom, že si neznámý pachatel vybral facebookový účet osoby, ze kterého vytvořil další, naprosto totožný, facebookový účet, a to i s profilovou fotografií. Přes takto nově vzniklý falešný facebookový účet s ukradenými údaji kontaktoval neznámý pachatel další osoby na sociálních sítích. Pachatel poté navazoval komunikaci s ním vybranými osobami tak, že nabízí možnost hraní her na internetu o zajímavé výhry. Po celou dobu komunikace se pachatel snaží různými způsoby vylákat od kontaktované osoby údaje k jeho bankovnímu účtu, případně požaduje zaslání fotografie jeho platební karty a jeho telefonní číslo. Následně pachatel požaduje po kontaktované osobě i zaslání autorizačního kódu k provedení peněžního převodu u banky. Pokud jsou tyto údaje kontaktovanou osobou poskytnuty, může pachatel takovou osobu připravit až o několik desítek tisíc korun.

Loni jsme prověřovali také celou řadu případů, kdy se pachatelům podařilo vylákat z obětí finanční prostředky. Podvodníků využili virtuálního prostředí na nejrůznějších sociálních sítích nebo internetových seznamkách a jejich jediným cílem bylo podvodným způsobem získat peníze od důvěřivých lidí. Pod rouškou naprosté anonymity, kdy si tito pachatelé vytvoří vlastní neexistující identitu, přitom útočí především na city svých obětí. Ženám nabízejí například seznámení s nezadanými charismatickými americkými vojáky nebo lékaři, kteří působí v zahraničních misích a tou-

ží po klidném životě. V některých případech k podvodnému vylákání peněz využívají různé legendy – například, že se ocitli ve složitých zdravotních nebo životních situacích a „hrají“ tak na city důvěřivých lidí, kteří jsou ochotni pomoci zcela neznámým lidem.

V souvislosti s nárůstem případů kybernetické kriminality je potřeba opakovaně apelovat na veřejnost, aby se lidé chovali ve virtuálním prostředí zodpovědně. Při komunikaci v prostředí internetu je nutné být zvláště opatrný a velice ostražitý. Anonymita internetu totiž umožňuje pachatelům jednoduše vyhledávat potenciální oběti a bez nutnosti jakéhokoliv osobního kontaktu poměrně rychle a hlavně účinně mohou lákat z těchto obětí peníze. V rámci komunikace mohou pachatelé směřovat své žádosti o zaslání finančních prostředků na různé zahraniční bankovní účty nebo prostřednictvím služeb na přepravní společnosti. Stejně tak se mohou pachatelé snažit pod různými záminkami vylákat z obětí údaje k bankovním účtům a platebním kartám. Prostředí internetu a sociálních sítí se vyznačují obrovskou anonymitou a je potřeba se v každém věku naučit s informacemi bezpečně pracovat.

Krajské ředitelství policie kraje Vysočina
oddělení tisku a prevence
mjr. JUDr. Dana Čírtková
tisková mluvčí
tel: 974 261 207
mobil: 725 375 094
e-mail: dana.cirtkova@pcr.cz

BRONZ Z HALOVÉHO MČR V OSTRAVĚ.

Skvělého úspěchu dosáhl na úvod letošní „covidové“ sezony náš atlet **DANIEL DOČKAL**, který se 6. března 2021 za přísných bezpečnostních opatření zúčastnil **MČR v Ostravě**. Jeho první vystoupení v kategorii dorostu mu vyneslo **skvělé 3. místo v běhu na 3000 m (9:16,60)**. Daniel tak znovu dokázal, že od kategorie mladšího žactva patří mezi elitní běžce jak v hale tak na dráze i mimo ni. Loňský titul přeborníka republiky v přespolním běhu byl vyvrcholením jeho úspěchů v kategorii

staršího žactva a nyní na to začíná navazovat i v kategorii dorostu. Je za tím jeho skromnost, odříkání a mnoho tvrdé dřiny v rámci tréninku, což mnohým našim atletům bohužel chybí. Konkurence v dorostu v rámci ČR je obrovská, Daniel to nevzdává a snaží se s ní držet krok.

Jen tak dál! Ať se ti daří v běhu i životě. Blahopřejeme a jménem celého atletického oddílu děkujeme za vzornou reprezentaci TJ Jiskra Humpolec.

Miroslav Krpálek

Tři otázky pro bronzového vítěze Daniela Dočkala:

1. Kdybyste trochu víc zapátral do vašich sportovních začátků? Byla to vždycky atletika nebo který sport ji předcházela? Prozradíte nám?

Začínal jsem s fotbalem v Havlíčkově Brodě, za který stále hraji. S postupným vyšíváním atletických tréninků je složitější tyto dva sporty sladit.



2. Jak často trénujete a jak v dnešní složité době vypadá taková příprava na mistrovství republiky? Je to i za běžných podmínek „běh na dlouhou trať“ několika měsíců nebo dokonce let?

Atletice se věnuji od roku 2014, v poslední době se mi plně věnuje otec, pod dohledem trenéra z Gymnázia v Novém Městě na Moravě, kde studuji. Celoročně se připravuji na jednotlivé závody. Trénuji pětkrát až šestkrát týdně. V současné době běhám pouze v okolí domova. Jak to dovolují současná nařízení.

3. Vaše poslední umístění na mistrovství republiky bylo velmi úspěšné, dalo by se říct, že si ho v této době vážíte ještě mnohem víc než za standardních okolností?

Se získaným titulem mistra republiky v loňském roce v žákovské kategorii to беру jako další velký úspěch a zkušenost. V letošním roce jsem přestoupil do kategorie dorostenců. Čekají mě další soutěže, nové výzvy a rozhodující roky.

Daniel Dočkal

Zuzana Holčíková, za redakci Zálesí

STOLNÍ TENIS

Milí čtenáři měsíčníku Zálesí, opět se s vámi rád setkávám na těchto stránkách. Když se zamyslíme, v jaké době dnes žijeme, kdy se neví, co bude za týden či měsíc, je jasné, že desetitisíce amatérských sportovců musí stále oželet své milované sporty a doufat, že vláda tento stav v létě nebo začátkem podzimu rozvolní a všechny sporty se budou moci znovu naplno rozjet.

Vážení čtenáři, jak jsem avizoval v minulém čísle, budu vás nyní informovat o tom, jak si vedl nově vzniklý celek stolního tenisu při TJ Jiskra Humpolec.

V sezoně 1970/71 byl Humpolec „A“ nasazen do skupiny „A“ okresního přeboru, kde bylo stejně jako ve skupině „B“ osm celků. První a druhé týmy z obou skupin postoupily do baráže o postup do Krajské soutěže tehdejšího Jihočeského kraje. Humpolec „A“ skončil překvapivě na 1. místě a druhá byla Chmelná, zatímco skupinu „B“ vyhrál Stojčín před Černovicemi. Začátkem dubna se tato čtyři družstva utkala v baráži konané v Černovicích o dvě postupová místa. Postup do Krajské soutěže vybojovala Chmelná a Humpolec

„A“. Tehdy se hrávalo ještě na dva vítězné sety do 21 vítězných míčků, míčky byly dost nekvalitní a v porovnání s dneškem mnohem tvrdší. Také potahy na palce mohly mít různé barvy (černá, červená, žlutá, modrá, zelená), zatímco dnes musí být pouze jeden černý a druhý červený.

Novou sezonu 1971/72 začal Humpolec „A“ v Krajské soutěži v jižních Čechách a za 12 týmů skočil jako nováček soutěže na pěkném 8. místě. O rok později se hráči Jiskry umístili na 5. místě a v další sezoně 1973/74 dosáhli dalšího vrcholu, a to postupu do vyšší soutěže, tedy do Krajského přeboru Jihočeského kraje. Zde se sluší uvést jména hráčů, kteří se o výše zmíněný úspěch zasloužili: vedoucí týmu Vítek S., Dušátko J., Dušátko V., Roubíček J. a Brzoň P. byli platnými členy kádru a mezi náhradníky figurovali: Vík F., Havel J. a Kylsán M.

Milí čtenáři, v květnovém čísle Zálesí budu pokračovat a seznámím Vás s tím, jak si TJ Jiskra Humpolec „A“ vedla v Krajské přeboru. Za měsíc tedy na stránkách Zálesí na viděnou.

Josef Poulíček



VZPOMÍNÁME



*Dotlouklo srdce, umkl hlas,
Jen vlna bolesti zůstává,
když člověk se do hrobu dívá.
Tak rád měl práci, život i nás!*

Dne 1. dubna 2021 vzpomenu třetí smutné výročí, kdy mě navždy opustil můj manžel Jaroslav Doležal z Humpolce.

Stále s láskou a úctou vzpomíná manželka Eliška.

ÚMRTÍ

Miroslav Spudil z Humpolce	*19.1.1937	† 15.2.2021
Miloš Růžička z Humpolce	*7.1.1957	† 28.2.2021
Miroslav Novák z Humpolce	*25.4.1948	† 1.3.2021
MUDr. Květa Rytířová z Humpolce	*4.8.1957	† 1.3.2021
Ladislav Pendl ze Senožat	*19.7.1930	† 5.3.2021
Pavel Mošna z Vystrkova	*2.3.1962	† 6.3.2021
Božena Brůnová z Hněvkovic	*12.5.1936	† 15.3.2021



ŠKODA
SIMPLY CLEVER

NOVÁ ŠKODA FABIA a OCTAVIA
nyňí s cenovou vřhodou 80.000,- Kř



ŠKODA
SIMPLY CLEVER

Humpolec, tel.: 565 502 411
Pelřřimov, tel.: 565 333 671
Havlřřkřv Brod, tel.: 569 408 011
prodej@auto-racek.cz



AUTO RACEK[®]
www.auto-racek.cz